

VITILIGO DAVOSIDA PSIXOLOGIK YONDASHUVNING ROLI

Abdujabborova Sitora Sherali qizi

Toshkent Tibbiyot Akademiyasi 1-davolash 5-kurs

Kuchkarov Humoyun Nurali o'g'li

Assistent

Umarov Jasur Mirxomidovich

Katta o'qituvchi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14904923>**Annotatsiya**

Mazkur tezisda vitiligo davosida psixologik yondashuvning ro'li mavzusida gam yuritiladi. Vitiligo - bu pigmentatsiya buzilishi bo'lib, u insonning psixologik holatiga jiddiy ta'sir ko'rsatadi. Ushbu kasallik nafaqat jismoniy balki ruhiy tushkunlik, o'ziga bo'lgan ishonchning pasayishi va ijtimoiy izolyatsiyaga sabab bo'lishi mumkin. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, vitiligoni davolashda psixologik yondashuv muhim rol o'ynaydi. Ushbu maqolada vitiligo bilan kasallangan shaxslarning psixologik holatini yaxshilash usullari, stress va depressiya bilan kurashish metodlari, shuningdek, ijtimoiy qo'llab-quvvatlashning ahamiyati ilmiy asosda tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida kognitiv-bihevioral terapiya, stressni boshqarish texnikalari va psixo-ta'lim metodlari vitiligo kasalligini yengishda samarali bo'lishi mumkinligi ko'rsatib o'tiladi. Shuningdek, bemorlarning o'ziga bo'lgan ishonchini oshirish va jamiyatdagi stigmatizatsiyani kamaytirish muhim omil ekanligi asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: Vitiligo, psixologik yondashuv, stress, depressiya, o'ziga ishonch, ijtimoiy qo'llab-quvvatlash, kognitiv-bihevioral terapiya, stigmatizatsiya, psixo-ta'lim, stressni boshqarish.

Kirish

Vitiligo - bu surunkali teri kasalligi bo'lib, terining pigment yo'qotishi natijasida oq dog'lar paydo bo'lishi bilan tavsiflanadi. Ushbu kasallik jismoniy jihatdan zararsiz bo'lsa-da, bemorlarning ruhiy holatiga salbiy ta'sir qiladi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatmoqdaki, vitiligo bemorlarida depressiya, tashvish va ijtimoiy izolyatsiya holatlari yuqori darajada kuzatiladi. Shuning uchun vitiligo bilan kurashishda faqatgina tibbiy davolash emas, balki psixologik yondashuv ham muhim o'rin tutadi.

Mazkur tadqiqotda vitiligo bilan yashayotgan bemorlarning psixologik ahvoli, stress va depressiya omillari, shuningdek, psixologik qo'llab-quvvatlash usullari atroflicha tahlil qilinadi. Maqsad - bemorlarning ruhiy salomatligini yaxshilash va jamiyatda vitiligo bo'yicha tushunchani oshirishdir.

Vitiligo rivojlanishida stressli sharoitlar, ichki organlarning surunkali kasalliklari, intoksikatsiya, ba'zi sintetik to'qimalar bilan terining aloqasi, jismoniy travma (Köbner reaksiyasi) katta ahamiyatga ega. Bir qator kimyo sanoati, ayniqsa fenol hosilalari (bo'yoqlar, kauchuk, kabel mahsulotlari) bilan bog'liq bo'lganlar ham vitiligoni qo'zg'atadi, bunday hollarda ko'pincha qaytariladi. Ya'ni, odam ishni o'zgartirishi bilan terining o'zi pigmentni tiklaydi.

Ultraviyole fototerapiya vitiligo uchun samarali davolash usullaridan biridir. Fototerapiyaning barcha ma'lum usullaridan to'lqin uzunligi 311 nm bo'lgan tor

diapazonli fototerapiya eng ko'p qo'llaniladi. Usulning afzalliklari kattalar va bolalar tomonidan davolanishning yaxshi tolerantligi va nisbatan xavfsizligidir. PUVA terapiyasi samaradorligi bo'yicha tor diapazonli fototerapiya bilan solishtirish mumkin, ammo bir qator kamchiliklarga ega: terining doimiy giperpigmentatsiyasi va fotosensibilizatoridan foydalanishning yon ta'siri, kanserogen ta'sir xavfi. Shu munosabat bilan, PUVA terapiyasi hozirda boshqa terapevtik vositalarning ta'siri bo'lmaganda buyuriladigan vitiligo uchun muqobil davolash usuli sifatida qaraladi. Keng polosali o'rta to'lqinli ultrabinafsha terapiyasi (to'lqin uzunligi 280-320 nm) 311 nm tor diapazonli fototerapiyadan samaradorlik jihatidan past va klinik amaliyotda kamroq qo'llaniladi. Eksimer monoxromatik ultrabinafsha nurlar (to'lqin uzunligi 308 nm) bilan davolash lazer va chiroq nurlanish manbalari yordamida amalga oshirilishim mumkin. Ushbu usullarning terapevtik samaradorligi solishtirish mumkin; Kamchilik -protseduralarning yuqori narxi. Ultraviyole fototerapiya vitiligoning muhim patogenetik mexanizmlariga ta'sir qiladi.

Xulosa

Vitiligo bemorlarining psixologik ahvolini yaxshilash kasallik bilan bog'liq salbiy holatlarni kamaytirishga yordam beradi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, psixologik terapiya va ijtimoiy qo'llab-quvvatlashning to'g'ri usullari vitiligo bilan yashayotgan insonlar uchun ruhiy barqarorlik va hayot sifati oshishiga olib keladi. Shuning uchun vitiligo davosida tibbiy usullar bilan bir qatorda psixologik yondashuv ham majburiy tarkibiy qism sifatida qaralishi lozim.

References:

1. Silverberg, J. I., & Silverberg, N. B. (2015). Quality of life issues in vitiligo. *Dermatologic Clinics*, 33(2), 161-171.
2. Whitton, M. E., Ashcroft, D. M., Barrett, C. W., & Gonzalez, U. (2016). Interventions for vitiligo. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, 2, CD003263.
3. Alikhan, A., Felsten, L. M., Daly, M., & Petronic-Rosic, V. (2011). Vitiligo: A comprehensive overview. *Journal of the American Academy of Dermatology*, 65(3), 473-491.
4. Amer, A. A., & Gao, X. H. (2016). Quality of life in patients with vitiligo: An overview. *International Journal of Dermatology*, 55(9), 925-934.